

VÝVOJOVÁ PSYCHOLOGIE

Literatura je uvedena v sylabech k předmětům vývojové psychologie PSYb1030 a PSYb1040.

Státní zkouška z Vývojové psychologie pokrývá učivo Vývojové psychologie I a II – to znamená, že je jejím obsahem učivo probírané na přednáškách a seminářích obou kurzů, i informace obsažené v povinné literatuře a studijních materiálech v ISu. Obdobně jako během výuky, průběžných úkolů i zkoušení, tak i u závěrečné zkoušky se od studujících očekává, že učivo nejen ovládají (tzn. umí ke každé otázce popsat důležité pojmy, teorie, znají jména autorů těchto teorií či umí vyjmenovat jednotlivá stadia vývoje apod.), ale že jeho obsahu i rozumí. Tedy že si například dovedou představit, jak daná dovednost (stadium vývoje atd.) v reálu vypadá, jak vypadá dítě daného věku, jaké jsou praktické každodenní příklady daného fenoménu (či stadia vývoje atd.).

Během přípravy na zkoušku je proto vhodné průběžně ověřovat, zda studující skutečně rozumí tomu, co se učí, že dovedou své znalosti ilustrovat na relevantních příkladech. Velmi důležité je vytvářet si přípravy ke zkoušce samostatně a vycházet přitom ze všech výše uvedených zdrojů.

1. Vývojové teorie a vývojové modely - význam, principy, historie a současnost. Vyberte si a zpracujte dva příklady dle vlastní volby.
2. Darwinismus, etologie a současné biologizující pohledy na psychický vývoj (sociobiologie, evoluční psychologie). Role sociokulturních faktorů ve vývoji. Výchova v rodině v souvislosti s utvářením osobnosti.
3. Ekologický model vývoje, situační a kontextuální aspekty v ontogenezi. Vývoj jako proces celoživotního utváření (Life Span Development). Krize v průběhu života - vývojové krize, non-normativní faktory ve vývoji.
4. Dědičnost versus prostředí. Výzkumy dědičnosti - historie a současnost. "Gene-environment" interakce, epigenetika, kaskádový model vývoje, teorie rozdílné susceptibility. Deprivace a vlivy vedoucí k deprivaci. Výzkumy a významná zjištění.
5. Prenatální vývoj, porod, novorozenecké období, poporodní adaptace a období šestinedělí (z hlediska vývoje dítěte i matky a rodiny).
6. První rok života – kojenecké období. Emoční a sociální vývoj, vývoj motoriky a kognice, řeči a předřečových schopností a vývoj primárních sociálních vztahů. Teorie vazby.
7. Období batolete – emoční a sociální vývoj, vývoj motoriky a kognice, řeči, hry a sociálních vztahů.
8. Předškolní věk – emoční a sociální vývoj, vývoj kognice, řeči, hry a sociálních vztahů. Rozvoj chápání pravidel. Teorie mysli.
9. Mladší školní věk – emoční a sociální vývoj, vývoj kognice, řeči, sociálních vztahů. Školní zralost, adaptace na školu, učení, motivace, vztahy s vrstevníky, vztah k autoritám. Morální usuzování.
10. Adolescence – emoční a sociální vývoj, vývoj kognice, sociálních vztahů (vztahy s rodiči, vrstevnické vztahy, partnerství a sexualita). Vývoj identity a autonomie. Historické a současné pojetí dospívání.

11. Dospělost – kritéria dospělosti (kulturní a historický pohled), fenomén vynořující se dospělosti. Vývojové zákonitosti partnerských vztahů, přechod k rodičovství, proměny rodičovské role (v individuálním vývoji a z historické a sociokulturní perspektivy), rozchod/rozvod. Práce a kariéra. Specifická témata - např. mono- a homoparentální rodiny, bezdětnost, singles.
12. Stárnutí a stáří – teorie stárnutí a stáří. Adaptace na stáří. Ageismus. SOC model, teorie socioemoční selektivity. Mýty o stáří a příčiny jejich vzniku.